અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

એસિયા બ્રાઉન બોવેરી લિ.

વિ.

ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ફાઇનાન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યો

૨૭ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૪

[આર.સી. લાહોટી, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ અને અશોક ભાન, ન્યાયમૂર્તિ.]

સ્પેશિયલ કોર્ટ્સ (ટ્રાયલ ઓફ ઓફેન્સીસ રિલેટિંગ ટુ ટ્રાન્ઝેક્શન્સ ઇન સિક્યોરિટીઝ એક્ટ, ૧૯૯૨—કલમો ૩(૧), ૩(૨), ૧૦—સૂચિત પક્ષકારના કસ્ટોડિયન—સત્તાઓ—સૂચિત પક્ષકારની મિલકતો—ઠેરવેલ, કોઈ પણ સમયે કસ્ટોડિયનમાં નિહિત થતી નથી, તે રિસીવર અથવા અંતિમ લિક્વિડેટર નથી—વધુમાં ઠેરવેલ—કસ્ટોડિયનનું સ્થાન સૂચિત વ્યક્તિના સ્થાન જેવું જ છે અને તે ઊભી થયેલ જવાબદારીઓથી બંધાયેલ રહે છે.

શબ્દો અને શબ્દસમૂહો—લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર—નો અર્થ—નાણાકીય લીઝ—સમજાવવામાં આવી—ઠેરવેલ, આવી લીઝ રદ ન થઈ શકે તેવી હોય છે.

અપીલકર્તાએ મેસર્સ ફેરગ્રોથ ફાઇનાન્શિયલ સર્વિસીસ લિમિટેડ ('ફેરગ્રોથ'), ત્રીજા સામાવાળા સાથે લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર કર્યો, જેમાં અપીલકર્તા સાથે લીઝ ફાઇનાન્સ હેઠળ પક્ષ કાર લેવામાં આવી. અપીલકર્તાએ પક્ષ કાર પર કુલ સિક્યોરિટીની રકમ જમા કરાવી. પક્ષકારો દ્વારા પરસ્પર સંમત થયેલ લીઝ ફાઇનાન્સ કરારની શરતોમાં અપીલકર્તા દ્વારા કરવાની થતી તમામ જરૂરી ચૂકવણીઓ નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી. ૫ વર્ષના પ્રારંભિક લીઝ સમયગાળાના અંતે કાર અપીલકર્તાને તબદીલ કરવાની હતી, ટર્મિનલ ફી ૨૦% હતી. અમુક ગેરકાયદેસર વ્યવહારોને કારણે ફેરગ્રોથ સ્પેશિયલ કોર્ટ્સ (ટ્રાયલ ઓફ ઓફેન્સીસ રિલેટિંગ ટુ ટ્રાન્ઝેક્શન્સ ઇન સિક્યોરિટીઝ) એક્ટ, ૧૯૯૨ ની કલમ ૩ ની પેટા–કલમ (૨) હેઠળ સૂચિત પક્ષકાર બન્યો. કેન્દ્ર સરકારે સદર અધિનિયમની કલમ ૩(૧) હેઠળ ફેરગ્રોથની માલિકીની મિલકતો પર આઇ.એફ.સી.આઇ. ને કસ્ટોડિયન તરીકે નીમ્યા. અપીલકર્તા કંપનીએ લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર મુજબ ફેરગ્રોથના બદલે આઇ.એફ.સી.આઇ. ને ચૂકવણી કરવાનું ચાલુ રાખ્યું. અપીલકર્તાએ સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ અને તેના પર સંમત

થયેલ વ્યાજના સરભર સમાયોજનને આધીન, તમામ ચૂકવણીઓ માટેની પોતાની જવાબદારી સંપૂર્ણપણે અને અંતિમ રીતે ચૂકતે કરી દીધી અને ત્યારબાદ કરવાનું માત્ર એટલું જ બાકી રહ્યું હતું કે હાઈપોથિકેશન રદ કર્યા પછી પઝ કાર અપીલકર્તાની તરફેણમાં તબદીલ કરવી, જે જવાબદારી ફેરગ્રોથની મિલકતો કબજામાં લેનાર કસ્ટોડિયને પૂર્ણ કરવાની હતી.

સ્પેશિયલ કોર્ટે અપીલકર્તા અને ફેરગ્રોથ વચ્ચેના વ્યવહારને લીઝ ફાઈનાન્સના વ્યવહાર તરીકે ગણવાનો ઈનકાર કર્યો અને તેના બદલે તેને માત્ર લીઝના વ્યવહાર તરીકે ગણ્યો અને અપીલકર્તાને એક અઠવાડિયાની અંદર તમામ પઝ કારનો કબજો કસ્ટોડિયનને સોંપવાનો નિર્દેશ આપ્યો.

આ કોર્ટ સમક્ષ, અપીલકર્તાએ દલીલ કરી કે લીઝ ફાઈનાન્સ કરાર હેઠળ બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર તમામ રકમો પહેલેથી ચૂકવી દેવામાં આવી હતી અને કોઈ પણ સામાવાળાને કંઈ પણ બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર ન હતું. હાઈપોથિકેશન સમાપ્ત કરવું અને કારની માલિકી કાગળ પર અપીલકર્તાને તબદીલ કરવી એ માત્ર ઔપચારિકતાની બાબત હતી અને કોઈ પણ સંજોગોમાં પઝ કાર કસ્ટોડિયનને સોંપવાનો નિર્દેશ આપી શકાયો ન હોત, અને સંપૂર્ણ ચૂકવણી કરી હોવા છતાં, કસ્ટોડિયનને કાર સોંપવાના નિર્દેશથી ન્યાયની નિષ્ફળતા થઈ છે.

કસ્ટોડિયને દલીલ કરી કે તેણે સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા નીમવામાં આવેલ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા તૈયાર કરાયેલ ગણતરીપત્રક રજૂ કર્યું છે અને, તેમની ગણતરી અનુસાર, અપીલકર્તા દ્વારા ત્રીજા સામાવાળાને રૂ. ૬,૪૮,૩૭૦ ની રકમ બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર હતી.

સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ સુનાવણી દરમિયાન, સ્વીકારવામાં આવ્યું કે વ્યવહાર લીઝ ફાઇનાન્સનો હતો. મુદ્દો તે મુજબ પક્ષકારોના હક્કો અને જવાબદારીઓ નક્કી કરવાનો હતો.

અપીલ મંજૂર કરતાં, કોર્ટે

ઠેરવેલ: ૧. નાણાકીય લીઝ એ વાણિજ્યિક જગતમાં પ્રચલિત વ્યવહાર છે, જેનો પ્રાથમિક હેતુ ફાઇનાન્સર દ્વારા ખરીદીને નાણાં પૂરાં પાડવાનો છે. અસ્કયામતો અથવા સાધનો અથવા મશીનરીની ખરીદી ઉધાર લેનાર દ્વારા કરવામાં આવે છે. તમામ વ્યવહારુ હેતુઓ માટે, ઉધાર લેનાર મિલકતનો માલિક બની જાય છે, કારણ કે ખરીદવાની મિલકત ઉધાર લેનાર પસંદ કરે છે, કબજો મેળવે છે, મિલકતના ઉપયોગ અને કબજાનો લાભ લે છે, ઘસારો ભોગવે છે,

મશીનરી/સાધનની જાળવણી કરે છે અને સંચાલન કરે છે, નુકસાનભરપાઈની જવાબદારી સ્વીકારે છે અને જો કોઈ નુકસાન અથવા હાનિ થાય તો તેનું જોખમ ઉઠાવવા સંમત થાય છે. મિલકતનો વીમો તે જ કરાવે છે. કર અને અન્ય વસૂલાતો અને નુકસાનભરપાઈની ચૂકવણી માટે તે જવાબદાર રહે છે. તે ઉપર જણાવેલ કોઈ પણ ખર્ચ લીઝ આપનાર પાસેથી વસૂલ કરી શકતો નથી. લીઝનો સમયગાળો મિલકતના સમગ્ર આયુષ્ય પર વિસ્તરે છે અને તેને આવરી લે છે, જેના માટે તે ઉપયોગી રહી શકે, જે કાં તો એક મુદતમાં અથવા નવીનીકરણની કલમ સાથે બે મુદતમાં વિભાજિત હોય છે. બંને કિસ્સામાં, લીઝ રદ ન થઈ શકે તેવી હોય છે. [૬૭૯–એ–ડી]

ડિક્શનરી ઓફ એકાઉન્ટિંગ એન્ડ ફાઇનાન્સ બાય આર. બ્રોકિંગ્ટન (પિટમેન પબ્લિશિંગ, યુનિવર્સલ બુક ટ્રેડર્સ, ૧૯૯૬, પેજ ૧૩૬. લીઝ ફાઇનાન્સિંગ એન્ડ હાયર પરચેઝ બાય ડૉ. જે.સી. વર્મા (૪થી આવૃત્તિ, ૧૯૯૯, પૃ. ૩૩) *લીઝ ફાઇનાન્સિંગ એન્ડ હાયર પરચેઝ બાય વિનોદ કોઠારી* (બીજી આવૃત્તિ, ૧૯૮૬, પૃ. ૬ અને ૭), ઉલ્લેખિત.

૨. એકવાર સદર અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા–કલમ (૨) હેઠળ કોઈ પક્ષકારને સૂચિત કરવામાં આવે, પછી પેટા–કલમ (૩) હેઠળ, તે સમયે

અમલમાં રહેલ અન્ય કોઈ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કંઈ પણ હોય તે છતાં, પેટા–કલમ (૨) હેઠળની સૂચનાની તારીખથી અસરથી, સૂચિત પક્ષકારની માલિકીની કોઈ પણ મિલકત, જંગમ કે સ્થાવર અથવા બંને, સૂચનાના પ્રકાશન સાથે જ એકસાથે ટાંચમાં લેવાયેલ ગણાય છે અને સ્પેશિયલ કોર્ટ જે રીતે નિર્દેશ આપે તે રીતે કસ્ટોડિયન દ્વારા તેનો નિકાલ કરવા પાત્ર બને છે. સૂચિત વ્યક્તિઓની મિલકતો, ટાંચમાં લેવાયેલ હોય કે નહિ, કોઈ પણ સમયે કસ્ટોડિયનમાં નિહિત થતી નથી. તે માત્ર કસ્ટોડિયન છે અને રિસીવર નથી કે તે અંતિમ લિક્વિડેટર પણ નથી કે જેથી તે મિલકતો પર નિયંત્રણ ભોગવે. બીજા શબ્દોમાં, કસ્ટોડિયનનું સ્થાન સૂચિત વ્યક્તિના પોતાના સ્થાન જેવું જ છે. સૂચિત પક્ષકાર દ્વારા પોતે ઊભી કરેલ જવાબદારીઓથી કસ્ટોડિયન બંધાયેલ રહે છે, જો તે કપટપૂર્વક અથવા સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવવા માટે ઊભી કરવામાં આવી ન હોય. *બી.ઓ.આઈ. ફાઈનાન્સ લિ. વિ. કસ્ટોડિયન એન્ડ ઓર્સ.*, [૧૯૯૭] ૧૦ એસ.સી.સી. ૪૮૮, ઉલ્લેખિત. [૬૭૯–જી–એચ; ૬૮૦–એ–બી]

૩. કોર્ટે નિર્દેશ આપ્યો કે સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત હુકમ બાજુએ રાખવામાં આવે છે, અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ અરજી સ્પેશિયલ કોર્ટની ફાઈલ પર પુનઃસ્થાપિત થશે, સ્પેશિયલ કોર્ટ

પક્ષકારોને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી હિસાબો તપાસશે અને નક્કી કરશે કે અપીલકર્તા દ્વારા કસ્ટોડિયનને, ફેરગ્રોથ, ત્રીજા સામાવાળા વતી અને તેના માટે, કોઈ રકમ, અને જો હોય તો કેટલા પ્રમાણમાં, હજુ ચૂકવવાપાત્ર રહે છે. કોઈ રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર ઠરે તો, તે અપીલકર્તા દ્વારા સ્પેશિયલ કોર્ટે નિયત કરેલ સમયની અંદર ચૂકવવામાં આવશે, જેમાં નિષ્ફળ જતાં અપીલકર્તા મિલકતની ટાંચ સહિત તેમની સામે કાર્યવાહી કરવાને પાત્ર રહેશે. [૬૮૧–એ–બી–સી]

સિવિલ અપીલ ક્ષેત્રાધિકાર : સિવિલ અપીલ નં. ૩૫૭૪/૧૯૯૮.

બોમ્બેની સ્પેશિયલ કોર્ટ (ટ્રાયલ ઓફ ઓફેન્સીસ રિલેટિંગ ટુ ટ્રાન્ઝેક્શન્સ ઇન સિક્યોરિટીઝ) ના પરચુરણ અરજી નં. ૨૬૩/૧૯૯૭ માં તા. ૨૮.૭.૯૮ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

ઉદય ઉમેશ લલિત, (એ.સી.), રતન કે. સિંહ, નિખિલેશ કૃષ્ણન, આર.કે. ચૌધરી, સાગર સક્સેના, જયન મહેતા, સુશ્રી વંદના સિંહ અને કન્હૈયા પ્રિયદર્શી, તેમની સાથે, અપીલકર્તા તરફથી.

સુબ્રમોનિયમ પ્રસાદ અને પ્રસનજીત કેસવાની સામાવાળાઓ તરફથી.

કોર્ટનો ચુકાદો મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ આર.સી. લાહોટી દ્વારા આપવામાં આવેલ.

મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ આર.સી. લાહોટી : આ સ્પેશિયલ કોર્ટ્સ (ટ્રાયલ ઓફ ઓફેન્સીસ રિલેટિંગ ટુ ટ્રાન્ઝેક્શન્સ ઇન સિક્યોરિટીઝ) એક્ટ, ૧૯૯૨ (જે હવે પછી ટૂંકમાં 'સદર અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૦ હેઠળની અપીલ છે, જે તા. ૨૮.૭.૧૯૯૮ ના હુકમથી નારાજ થઈને કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલ વાંધા અરજી નામંજૂર કરીને, સ્પેશિયલ કોર્ટે અપીલકર્તાને હુકમની તારીખથી એક અઠવાડિયાની અંદર તમામ પ૬ કારનો કબજો કસ્ટોડિયનને સોંપવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.

ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ફાઇનાન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા (જે હવે પછી ટૂંકમાં 'આઇ.એફ.સી.આઇ.' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) એ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ફાઇનાન્સ કોર્પોરેશન

ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૪૮ હેઠળ રચાયેલ કોર્પોરેશન છે અને વિવિધ ઉધાર લેનારાઓને નાણાં ધીરવાનો ધંધો કરે છે. તા. ૪.૧૨.૧૯૯૦ ના કરાર દ્વારા, અપીલકર્તાએ મેસર્સ ફેરગ્રોથ ફાઇનાન્શિયલ સર્વિસીસ લિમિટેડ (જે હવે પછી ટૂંકમાં 'ફેરગ્રોથ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે), ત્રીજા સામાવાળા સાથે લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર કર્યો. આ લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર હેઠળ તા. ૨૬.૭.૧૯૯૦ ના ઓફર લેટરના અનુસંધાનમાં, અપીલકર્તાએ કુલ ૫૭ કારનું લીઝ ફાઇનાન્સ લીધું હતું, જેમાંથી એક કાર જાન્યુઆરી, ૧૯૯૨ માં અથવા તેની આસપાસ ફોરક્લોઝ કરવામાં આવી હતી, જેથી અપીલકર્તા પાસે લીઝ ફાઇનાન્સ હેઠળ ૫૬ કાર રહી.

આ ૫૬ કાર અંગે અને આ કાર જ્યાં સુધી સંબંધિત છે ત્યાં સુધી અપીલકર્તા અને ત્રીજા સામાવાળાના સંબંધ અંગે અપીલકર્તાનો કેસ નીચે મુજબ જણાવવામાં આવેલ છે. અપીલકર્તા કંપનીએ ૫૬ કાર પર કુલ રૂ. ૨૦,૯૭,૪૪૭.૨૫ પૈસાની સિક્યોરિટીની રકમ જમા કરાવી. અપીલકર્તા કંપની દ્વારા ૫ વર્ષના સમયગાળા માટે ચૂકવવાપાત્ર કુલ ભાડું રૂ. ૮૫,૩૫,૩૭૯ થયું. ૫૬ કારની કુલ ખરીદ કિંમત રૂ. ૮૪,૮૦,૬૬૪ છે. પક્ષકારો દ્વારા પરસ્પર સંમત થયેલ લીઝ ફાઇનાન્સ કરારની શરતો મુજબ, અપીલકર્તા કંપનીએ કારની ખરીદ કિંમતના ૨૫% સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ તરીકે ચૂકવવાના હતા, જેના પર ૫% પ્રતિ વર્ષના દરે અર્ધવાર્ષિક ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ લાગતું હતું, ૧% ની લીઝ મેનેજમેન્ટ ફી

અને અસ્કયામતોની રોકડ કિંમતના દર હજાર રૂપિયા દીઠ દર મહિને રૂ. ૧૫ નું લીઝ ભાડું, જે પાછળથી પછીના પત્ર દ્વારા દર હજાર રૂપિયા દીઠ દર મહિને રૂ. ૧૬ કરવામાં આવ્યું."

એવો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે પક્ષકારો વચ્ચે ગર્ભિત સમજૂતી હતી કે ૫ વર્ષના પ્રારંભિક લીઝ સમયગાળાના અંતે કાર અપીલકર્તા કંપનીને તબદીલ કરવાની હતી, જેના માટે પક્ષકારોએ તેમના કરારમાં એમ જણાવીને સંમતિ આપી હતી કે ટર્મિનલ ફી ૨૦% હશે, એટલે કે કારની પડતર કિંમતના ૨૦% ની ચૂકવણી પર સદર કાર લીઝ લેનાર કંપની દ્વારા અપીલકર્તા કંપની અથવા તેમના નોમિનીને તબદીલ કરવામાં આવશે. ટર્મિનલ ફી શબ્દ લીઝ ફાઇનાન્સ વ્યવહારમાં જાણીતો શબ્દ છે અને લીઝ પર આપેલ અસ્કયામતની તબદીલી માટે ચૂકવવાપાત્ર રકમ સિવાય તેનો કોઈ અન્ય અર્થ નથી. આ લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર ૪થી ડિસેમ્બર, ૧૯૯૦ ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો."

તા. ૧.૪.૧૯૯૧ અને ૬.૬.૧૯૯૨ વચ્ચેના સમયગાળાને આવરી લેતા અમુક ગેરકાયદેસર વ્યવહારોને કારણે ફેરગ્રોથ સદર અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા–કલમ (૨) હેઠળ સૂચિત પક્ષકાર બન્યો. તા. ૨૬.૧૧.૧૯૯૦ ના ઓફર લેટરના અનુસંધાનમાં તા. ૪.૧૨.૧૯૯૦ ના રોજ કરવામાં આવેલ વ્યવહાર,

ફેરગ્રોથ દ્વારા કથિત ગેરકાયદેસર વ્યવહારો જે સમયગાળા દરમિયાન કરવામાં આવ્યા હતા તેના સંદર્ભમાં ગણી શકાય તેવો નથી.

કેન્દ્ર સરકારે સદર અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા–કલમ (૧) હેઠળ ફેરગ્રોથની માલિકીની મિલકતો પર આઇ.એફ.સી.આઇ. ને કસ્ટોડિયન તરીકે નીમ્યા. અપીલકર્તા કંપનીએ લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર મુજબ ફેરગ્રોથના બદલે આઇ.એફ.સી.આઇ. ને ચૂકવણી કરવાનું ચાલુ રાખ્યું. ડિસેમ્બર, ૧૯૯૨ સુધી અપીલકર્તા દ્વારા ફેરગ્રોથને રૂ. ૩૦,૯૬,૯૪૮.૩૦ પૈસાની રકમ ચૂકવવામાં આવી. અપીલકર્તા દ્વારા કસ્ટોડિયન આઇ.એફ.સી.આઇ. ને રૂ. ૪૪,૬૧,૨૭૩ ની રકમ ચૂકવવામાં આવી. આમ, અપીલકર્તા કંપની દ્વારા મે, ૧૯૯૭ સુધીમાં ખરેખર ચૂકવવામાં આવેલ કુલ લીઝ ભાડું રૂ. ૭૫,૩૧,૮૪૨ છે, જ્યારે અપીલકર્તા કંપની દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર ભાડું માત્ર રૂ. ૮૫,૩૪,૩૭૯ હતું.

અપીલકર્તા કંપનીના જણાવ્યા અનુસાર, લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર હેઠળ, તેણે ફેરગ્રોથ પાસે સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ જમા કરાવી હતી, જેના પર ૫% પ્રતિ વર્ષના દરે અર્ધવાર્ષિક ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ ચૂકવવાનું હતું. અપીલકર્તાએ કસ્ટોડિયનને એક સંદેશો મોકલ્યો, જેમાં સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી કે અપીલકર્તા દ્વારા લીઝ અસ્કયામતોની બાયબેક અથવા ખરીદી સમયે, સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ

અને તેના પર ઉપાર્જિત વ્યાજ અંગેની રકમો માટે કરાર હેઠળ અપીલકર્તા હકદાર રહેશે. તા. ૯.૪.૧૯૯૭ ના રોજ, અપીલકર્તાએ લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર તા. ૪.૧૨.૧૯૯૦ હેઠળના લેણાંની સંપૂર્ણ અને અંતિમ પતાવટ તરીકે રૂ. ૧૭,૮૦૦ નો ચેક મોકલ્યો. અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, આ રકમની ચૂકવણીથી સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ અને તેના પર સંમત થયેલ વ્યાજના સમાયોજનને આધીન, ચૂકવણી માટેની તેની જવાબદારી સંપૂર્ણપણે અને અંતિમ રીતે ચૂકતે થઈ ગઈ અને ત્યારબાદ કરવાનું માત્ર એટલું જ બાકી રહ્યું હતું કે હાઇપોથિકેશન રદ કર્યા પછી સદર પક્ષકાર અપીલકર્તા કંપનીની તરફેણમાં તબદીલ કરવી, જે જવાબદારી ફેરગ્રોથની મિલકતો કબજામાં લેનાર કસ્ટોડિયને પૂર્ણ કરવાની હતી.

સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વિગતવાર હુકમના અવલોકનથી જણાય છે કે સ્પેશિયલ કોર્ટે અપીલકર્તા અને ફેરગ્રોથ વચ્ચેના વ્યવહારને લીઝ ફાઇનાન્સના વ્યવહાર તરીકે ગણવાનો ઇનકાર કર્યો અને તેના બદલે તેને માત્ર લીઝના વ્યવહાર તરીકે ગણ્યો એટલે કે અપીલકર્તા ફેરગ્રોથના લીઝ લેનાર તરીકે પક્ષકાર ધરાવે છે. સ્પેશિયલ કોર્ટના મત મુજબ જે મુખ્ય કારણ પ્રવર્તમાન રહ્યું તે એ છે કે તેની અરજીમાં, અપીલકર્તાએ વ્યવહારને "લીઝ" તરીકે જણાવ્યો હતો અને "લીઝ ફાઇનાન્સ" તરીકે નહિ. આમ સ્પેશિયલ કોર્ટે દાવાપત્રોના નિયમો ચુસ્તપણે લાગુ કર્યા છે પરંતુ હુકમના

અવલોકનથી જણાય છે કે વ્યવહારનો પુરાવો આપતા દસ્તાવેજોની ચકાસણી અને અર્થઘટન કરીને તેનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ નક્કી કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો નથી.

આ અપીલ તા. ૩૧.૭.૧૯૯૮ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તા. ૩.૮.૧૯૯૮ ના રોજ, કોર્ટે ૫૬ કાર પર અપીલકર્તાના કબજાનું રક્ષણ કરતો *ઈન્ટરિમ* હુકમ પસાર કર્યો.

નોટિસ બજવવામાં આવતાં, કસ્ટોડિયને તેના જવાબમાં સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા નીમવામાં આવેલ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા તૈયાર કરાયેલ ગણતરીપત્રક રજૂ કર્યું છે અને, તેમની ગણતરી અનુસાર, પક્ષકારો વચ્ચે થયેલ કરાર મુજબ અપીલકર્તા દ્વારા ત્રીજા સામાવાળાને રૂ. ૬,૪૮,૩૭૦ ની રકમ બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર હતી. આ ગણતરીપત્રકના અવલોકનથી જણાય છે કે ચૂકવવાપાત્ર બાકી રકમના અંતિમ આંકડામાં તફાવત માટે જવાબદાર મુખ્ય પરિબળ ટર્મિનલ ફી સહિતના કુલ લીઝ ભાડા પર ૫% ના દરે ગણવામાં આવેલ રૂ. ૪,૮૯,૯૨૩ ની સેલ્સ ટેક્સની રકમને આભારી છે, જે સેલ્સ ટેક્સનો આંકડો ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટને લાગે છે કે વ્યવહાર પર વસૂલપાત્ર છે અને તેથી અપીલકર્તા દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર છે. આ ખૂબ જ ચર્ચાસ્પદ મુદ્દો છે પરંતુ તે અમને રોકી રાખવાની

જરૂર નથી. આ રકમ બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર ઠરે કે નહિ, તેનાથી વ્યવહારનું સ્વરૂપ બદલાશે નહિ. ગણતરીની સાચાઈ અંગે અપીલકર્તા વતી દાખલ કરવામાં આવેલ પ્રત્યુત્તરમાં વિવાદ ઉઠાવવામાં આવ્યો છે, જેમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે લીઝ ફાઇનાન્સ કરાર તા. ૪.૧૨.૧૯૯૦ હેઠળ બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર તમામ રકમો પહેલેથી ચૂકવી દેવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તા દ્વારા કોઈ પણ સામાવાળાને કંઈ પણ બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર ન હતું. પક કારની ખરીદ કિંમત તરીકે ૨૦% ટર્મિનલ ફી પણ ચૂકવી દેવામાં આવી હતી અને હાઇપોથિકેશન સમાપ્ત કરવા અને કારની માલિકી કાગળ પર અપીલકર્તાને તબદીલ કરવા સિવાય કંઈ પણ કરવાનું બાકી રહ્યું ન હતું, જે માત્ર ઔપચારિકતાની બાબત હતી જે ત્રીજા સામાવાળાની કરાર હેઠળની જવાબદારીમાંથી અને હિસાબો પહેલેથી ચૂકતે થઈ ગયા હોવાથી આવશ્યકપણે ઉદ્ભવે છે. દસ્તાવેજો દર્શાવે છે કે કારનું રજીસ્ટ્રેશન શરૂઆતથી અપીલકર્તાના નામે છે.

આ કોર્ટ સમક્ષ સુનાવણી દરમિયાન, બાર સમક્ષ સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું કે તા. ૪.૧૨.૧૯૯૦ ના કરાર દ્વારા પુરાવારૂપ ત્રીજા સામાવાળા અને અપીલકર્તા વચ્ચેના વ્યવહાર જ્યાં સુધી સંબંધિત છે, તે લીઝ ફાઇનાન્સનો વ્યવહાર છે અને પક્ષકારોના હક્કો અને જવાબદારીઓ તે મુજબ નક્કી કરવાની છે.

અમે પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને વિસ્તારપૂર્વક સાંભળ્યા છે. અમે વરિષ્ઠ એડવોકેટ શ્રી ઉદય યુ. લલિતને પણ લીઝ ફાઇનાન્સ વ્યવહારોની આસપાસ કેન્દ્રિત કાયદાની સાચી સ્થિતિ દર્શાવીને કોર્ટને મદદ કરવા વિનંતી કરી હતી. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી ઉદય યુ. લલિત દ્વારા આપવામાં આવેલ સહાય બદલ અમે અમારી કદર રેકર્ડ પર મૂકીએ છીએ.

લીઝ ફાઇનાન્સ શું છે? આર. બ્રોકિંગ્ટન દ્વારા લિખિત ડિક્શનરી ઓફ એકાઉન્ટિંગ એન્ડ ફાઇનાન્સ (પિટમેન પબ્લિશિંગ, યુનિવર્સલ બુક ટ્રેડર્સ, ૧૯૯૬, પૃષ્ઠ ૧૩૬) અનુસાર :–

> "ફાઇનાન્સ લીઝ એવી છે જ્યાં લીઝ લેનાર અસ્કયામતનો તેના ઉપયોગી આયુષ્યના મહદ્અંશ સમગ્ર ગાળા માટે ઉપયોગ કરે છે અને લીઝ ચૂકવણીઓ વ્યાજ ખર્ચ સાથે સંપૂર્ણ ખર્ચને આવરી લેવા માટે ગણવામાં આવે છે. *આમ, તે લોનની મદદથી અસ્કયામત ખરીદવાની છૂપી રીત છે.* એસ.એસ.એ.પી. ૨૩ માટે જરૂરી હતું કે ફાઇનાન્સ લીઝ હેઠળ રાખવામાં આવેલ અસ્કયામતોને બેલેન્સ શીટ પર એ જ રીતે ગણવામાં આવે, *જાણે*

કે તે ખરીદવામાં આવી હોય અને આ શક્ય બનાવવા માટે લોન લેવામાં આવી હોય."

(ભાર મૂકવામાં આવેલ છે)

ડૉ. જે.સી. વર્મા દ્વારા લિખિત લીઝ ફાઇનાન્સિંગ એન્ડ હાયર પરચેઝ (૪થી આવૃત્તિ, ૧૯૯૯, પૃ. ૩૩) માં, નાણાકીય લીઝને આ રીતે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે :–

"નાણાકીય લીઝ એ સ્થાયી અસ્કયામતો પરની લાંબા ગાળાની લીઝ છે, તે બેમાંથી કોઈ પણ પક્ષકાર દ્વારા રદ કરી શકાતી નથી.

તે લાંબા ગાળાના ભંડોળનો સ્ત્રોત છે અને *લાંબા ગાળાના ઋણ ફાઇનાન્સિંગના વિકલ્પ તરીકે કામ કરે છે.* નાણાકીય લીઝમાં, લીઝ આપનાર કંપની સાધન ખરીદે છે અને લીઝ લેનાર તરીકે ઓળખાતી વ્યક્તિના ઉપયોગ માટે તેને લીઝ પર આપે છે. તે એક કુલ પેઆઉટ લીઝ છે જેમાં લીઝ લેનાર દ્વારા લીઝ આપનારને ફરજિયાત ચૂકવણી સામેલ છે

જે લીઝ પર આપેલ મિલકતની ખરીદ કિંમત અને ફાઇનાન્સ ખર્ચ કરતાં વધી જાય છે.

નાણાકીય લીઝને ઇન્ટરનેશનલ એકાઉન્ટિંગ સ્ટાન્ડર્ડ્સ કમિટી દ્વારા "એવી લીઝ કે જે અસ્કયામતની માલિકીને આનુષંગિક લગભગ તમામ જોખમો અને લાભો તબદીલ કરે છે. માલિકી આખરે તબદીલ થઈ શકે અથવા ન પણ થઈ શકે." તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે. *લીઝ આપનાર માત્ર ફાઇનાન્સર છે અને અસ્કયામતોમાં રસ ધરાવતો નથી.* આ કારણ છે કે નાણાકીય લીઝ કુલ પેઆઉટ લીઝ તરીકે ઓળખાય છે જ્યાં પ્રાથમિક લીઝ સમયગાળા માટે કરાર અફર છે અને જે સમયગાળા દરમિયાન ચૂકવવાપાત્ર ભાડાં લીઝ આપનારે અસ્કયામતમાં કરેલ કુલ રોકાણ વસૂલ કરવા માટે પૂરતાં હોવાનું માનવામાં આવે છે."

(ભાર મૂકવામાં આવેલ છે)

વિનોદ કોઠારી દ્વારા લિખિત લીઝ ફાઇનાન્સિંગ એન્ડ હાયર પરચેઝ (બીજી આવૃત્તિ, ૧૯૮૬, પૃ. ૬ અને ૭) અનુસાર, ફાઇનાન્સ લીઝ, જેને કેપિટલ લીઝ પણ કહેવામાં આવે છે, તે છૂપી રીતે લોન સિવાય બીજું કંઈ નથી.

તે માત્ર નાણાંની આપ–લે છે અને મધ્યસ્થી સિવાયની આર્થિક સેવાઓની રચનામાં પરિણમતી નથી. વિદ્વાન લેખકે ટી.એમ. કલાર્કને ટાંક્યા છે, જે આ વિષય પરના સૌથી પ્રમાણભૂત લેખકોમાંના એક છે, જેઓ લીઝ અને ઓપરેટિંગ લીઝને નીચેના શબ્દોમાં વ્યાખ્યાયિત કરે છે :–

> "નાણાકીય લીઝ એ એક કરાર છે જેમાં ફરજિયાત સમયગાળા દરમિયાન નિર્દિષ્ટ રકમોની ચૂકવણી સામેલ છે, જે કુલ મળીને લીઝ આપનારના મૂડી ખર્ચને એમોર્ટાઇઝ કરવા અને થોડો નફો આપવા માટે પૂરતી હોય છે."

> "ઓપરેટિંગ લીઝ એ અન્ય કોઈ પણ પ્રકારની લીઝ છે—એટલે કે, જ્યાં લીઝના રદ ન થઈ શકે તેવા સમયગાળા દરમિયાન, જો કોઈ હોય તો, અસ્કયામત સંપૂર્ણપણે એમોર્ટાઇઝ થતી નથી અને જ્યાં લીઝ આપનાર પોતાના નફા માટે રદ ન થઈ શકે તેવા સમયગાળાના ભાડાં પર આધાર રાખતો નથી."

વિદ્વાન લેખકના મત મુજબ નાણાકીય લીઝની લાક્ષણિકતાઓ નીચે મુજબ છે :

"૧. અસ્કયામત ઉપયોગ–વિશિષ્ટ હોય છે અને લીઝ લેનાર માટે ખાસ પસંદ કરવામાં આવે છે. સામાન્ય રીતે, લીઝ લેનારને તે જાતે પસંદ કરવાની છૂટ હોય છે.

૨. માલિકીને આનુષંગિક જોખમો અને લાભો લીઝ લેનારને સોંપવામાં આવે છે. લીઝ આપનાર માત્ર અસ્કયામતનો કાનૂની માલિક રહે છે.

૩. તેથી, લીઝ લેનાર અપ્રચલિતતાનું જોખમ ભોગવે છે.

૪. લીઝ આપનાર તેના ભાડામાં રસ ધરાવે છે અને અસ્કયામતમાં નહિ. તેને વ્યાજ સાથે તેની મૂડી પાછી મળવી જોઈએ. તેથી, લીઝ બેમાંથી કોઈ પણ પક્ષકાર દ્વારા રદ ન થઈ શકે તેવી હોય છે.

૫. લીઝનો સમયગાળો સામાન્ય રીતે અસ્કયામતના આર્થિક આયુષ્ય સાથે સુસંગત હોય છે અને તેને પ્રાથમિક અને ગૌણ સમયગાળામાં વિભાજિત કરી શકાય છે.

૬. લીઝ આપનાર માત્ર ફાઇનાન્સર તરીકે વ્યવહારમાં પ્રવેશે છે. તે સમારકામ, જાળવણી અથવા સંચાલનનો ખર્ચ ભોગવતો નથી.

૭. લીઝ આપનાર સામાન્ય રીતે નાણાકીય સંસ્થા હોય છે અને અસ્કયામતના સંબંધમાં વિશિષ્ટ સેવા આપી શકતો નથી.

૮. લીઝ સામાન્ય રીતે ફુલ–પે–આઉટ હોય છે, એટલે કે, એકલ લીઝ અસ્કયામતની કિંમત વ્યાજ સાથે ચૂકવી દે છે."

અમારા મત મુજબ, નાણાકીય લીઝ એ વાણિજ્યિક જગતમાં પ્રચલિત વ્યવહાર છે, જેનો પ્રાથમિક હેતુ ફાઇનાન્સર દ્વારા ખરીદીને નાણાં પૂરાં પાડવાનો છે. અસ્કયામતો અથવા સાધનો અથવા મશીનરીની ખરીદી ઉધાર લેનાર દ્વારા કરવામાં આવે છે. તમામ વ્યવહારુ હેતુઓ માટે, ઉધાર લેનાર મિલકતનો માલિક બની જાય છે, કારણ કે ખરીદવાની મિલકત ઉધાર લેનાર પસંદ કરે છે, કબજો મેળવે છે, મિલકતના ઉપયોગ અને કબજાનો લાભ લે છે, ઘસારો ભોગવે છે, મશીનરી/સાધનની જાળવણી કરે છે અને સંચાલન કરે છે, નુકસાનભરપાઈની જવાબદારી સ્વીકારે છે અને જો કોઈ નુકસાન અથવા હાનિ થાય તો તેનું જોખમ ઉઠાવવા સંમત થાય છે. મિલકતનો વીમો તે જ કરાવે છે. કર અને અન્ય વસૂલાતો અને નુકસાનભરપાઈની ચૂકવણી માટે તે જવાબદાર રહે છે. તે ઉપર જણાવેલ કોઈ પણ ખર્ચ લીઝ આપનાર પાસેથી વસૂલ કરી શકતો નથી. લીઝનો

સમયગાળો મિલકતના સમગ્ર આયુષ્ય પર વિસ્તરે છે અને તેને આવરી લે છે, જેના માટે તે ઉપયોગી રહી શકે, જે કાં તો એક મુદતમાં અથવા નવીનીકરણની કલમ સાથે બે મુદતમાં વિભાજિત હોય છે. બંને કિસ્સામાં, લીઝ રદ ન થઈ શકે તેવી હોય છે.

ઉપર જણાવેલ તમામ લાક્ષણિકતાઓ અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલ વ્યવહારમાં ઉપલબ્ધ છે. વધુમાં, અમને જણાય છે કે પક્ષ કારનું રજીસ્ટ્રેશન શરૂઆતથી જ અપીલકર્તાના નામે હતું અને સંમત થયા મુજબ, સમાપ્તિ ફી સહિતની સંપૂર્ણ રકમની ચૂકવણી પર, અપીલકર્તાને માલિકી સોંપવા માટે વધુ કંઈ કરવાની જરૂર ન હતી અને માત્ર લોનના દસ્તાવેજો ચૂકતે અને રદ કરવાની જરૂર હતી.

કેટલાક કર લાભો છે જે વ્યવહારને નાણાકીય લીઝ જેવું સ્વરૂપ આપવાથી લીઝ આપનાર (ફાઇનાન્સર) અને લીઝ લેનાર (ઉધાર લેનાર) બંનેને ઉપલબ્ધ બને છે. એકાઉન્ટિંગ સ્ટાન્ડર્ડ્સ એવી રીતે ઘડવામાં આવ્યા છે કે જેને સુસંગત રીતે હિસાબોમાં નોંધો કરવામાં આવે જેથી કર કાયદાઓની જરૂરિયાતો સંતોષી શકાય અને બંને પક્ષકારોને કર આયોજન દ્વારા શ્રેષ્ઠ લાભો પ્રાપ્ત કરી શકાય.

જોકે, જ્યાં સુધી સદર અધિનિયમ સંબંધિત છે, અમારે સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર જવું પડે, આપેલ કેસની હકીકતો અને સંજોગોના પ્રકાશમાં કરાર કરનાર પક્ષકારોના વાસ્તવિક ઈરાદાને નિશ્ચિત કરીને વ્યવહારના વાસ્તવિક સ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને. એકવાર સદર અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા–કલમ (૨) હેઠળ કોઈ પક્ષકારને સૂચિત કરવામાં આવે, પછી પેટા–કલમ (૩) હેઠળ, તે સમયે અમલમાં રહેલ અન્ય કોઈ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કંઈ પણ હોય તે છતાં, પેટા–કલમ (૨) હેઠળની સૂચનાની તારીખથી અસરથી, સૂચિત પક્ષકારની માલિકીની કોઈ પણ મિલકત, જંગમ કે સ્થાવર અથવા બંને, સૂચનાના પ્રકાશન સાથે જ એકસાથે ટાંચમાં લેવાયેલ ગણાય છે અને સ્પેશિયલ કોર્ટ જે રીતે નિર્દેશ આપે તે રીતે કસ્ટોડિયન દ્વારા તેનો નિકાલ કરવા પાત્ર બને છે. તા. ૧.૪.૧૯૯૧ અને ૬.૬.૧૯૯૨ વચ્ચે સિક્યોરિટીઝમાંના વ્યવહારના સંદર્ભમાં કોઈ વ્યક્તિને સૂચિત કરવા પાત્ર ઠરે છે. તા. ૧.૪.૧૯૯૧ અને ૬.૬.૧૯૯૨ વચ્ચે સૂચિત પક્ષકારની કોઈ પણ મિલકતના સંબંધમાં કરવામાં આવેલ કોઈ પણ કરાર અથવા સમજૂતી, જો તે કપટપૂર્વક અથવા સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવવા માટે કરવામાં આવી હોવાનું જણાય, તો તે રદ કરવા પાત્ર છે. સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓનું વિશ્લેષણ કરતાં, *બી.ઓ.આઈ. ફાઈનાન્સ લિ. વિ. કસ્ટોડિયન એન્ડ ઓર્સ.*, [૧૯૯૭] ૧૦ એસ.સી.સી. ૪૮૮ માં ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે સદર અધિનિયમ હેઠળના

કસ્ટોડિયને સૂચિત વ્યક્તિની મિલકતને ટાંચમાં લેવામાં મદદ કરવાની અને તેનું તે સંબંધમાં સંચાલન કરવાની હોય છે. સૂચિત વ્યક્તિઓની મિલકતો, ટાંચમાં લેવાયેલ હોય કે નહિ, કોઈ પણ સમયે તેમનામાં નિહિત થતી નથી. તે માત્ર કસ્ટોડિયન છે અને રિસીવર નથી કે તે અંતિમ લિક્વિડેટર પણ નથી કે જેથી તે મિલકતો પર નિયંત્રણ ભોગવે. બીજા શબ્દોમાં, કસ્ટોડિયનનું સ્થાન સૂચિત વ્યક્તિના પોતાના સ્થાન જેવું જ છે. તેથી, અમે એ મતના છીએ કે સૂચિત પક્ષકાર દ્વારા પોતે ઊભી કરેલ જવાબદારીઓથી કસ્ટોડિયન બંધાયેલ રહે છે, જો તે કપટપૂર્વક અથવા સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવવા માટે ઊભી કરવામાં આવી ન હોય.

અમારી સમક્ષના વિવાદનો નિર્ણય કરવાના હેતુસર, અપીલકર્તા અને ફેરગ્રોથ, ત્રીજા સામાવાળા વચ્ચે કરવામાં આવેલ વ્યવહાર સદર અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા–કલમ (૨) ને ધ્યાનમાં લેતાં સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓની લાગુ પડવાપાત્રતાને આકર્ષિત કરે છે કે કેમ તેની તપાસ કરવી અમારા માટે જરૂરી નથી. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે ખૂબ જ યોગ્ય વલણ અપનાવ્યું છે અને રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તા જો હજુ પણ કંઈ બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર હોવાનું જણાય તો તે ચૂકવવા તૈયાર છે, પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં પક્ષકારને જવાબદાર ઠેરવી શકાઈ ન હોત અને કસ્ટોડિયનને સોંપવાનો નિર્દેશ

આપી શકાયો ન હોત. તે હિસાબનો એક સરળ કેસ હતો. જો અપીલકર્તાઓએ તા. ૪.૧૨.૧૯૯૦ ના કરાર અનુસાર, શરૂઆતમાં ફેરગ્રોથને અને ત્યારબાદ કસ્ટોડિયનને, સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ અને તેના પર ઉપાર્જિત વ્યાજના સમાયોજનને આધીન, ટર્મિનલ ફીની ચૂકવણી સહિત, તેમની તમામ ચૂકવણીઓ ચૂકતે કરી દીધી હોય, તો કરવાનું માત્ર એટલું જ બાકી રહ્યું હતું કે કાગળ પર માલિકીની તબદીલી, જે કરવા માટે કસ્ટોડિયનને નિર્દેશ આપવો જોઈતો હતો, એવી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી. પરંતુ, જેમ અમે પહેલેથી નોંધ્યું છે, કારનું રજીસ્ટ્રેશન પહેલેથી અપીલકર્તાના નામે છે. હિસાબોની ચકાસણી પર, જો સ્પેશિયલ કોર્ટના અભિપ્રાય મુજબ, અપીલકર્તા દ્વારા ત્યારબાદ કંઈ ચૂકવવાનું બાકી રહ્યું ન હોય, તો તે માત્ર ગણતરીની બાબત હતી, અપીલકર્તાના હિસાબના પત્રક અને કસ્ટોડિયનના કહેવાથી ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા તૈયાર કરાયેલ પત્રક વચ્ચેનો તફાવત *બોના ફાઇડ* હોવાથી, અપીલકર્તાને વધુમાં વધુ ખાધ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપી શકાયો હોત. પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી, પક્ષ કાર કસ્ટોડિયનને સોંપવાનો નિર્દેશ આપી શકાયો ન હોત. સંપૂર્ણ ચૂકવણી કરી હોવા છતાં (*બોના ફાઇડ* ભૂલ અથવા ગણતરી અંગેના વિવાદને બાદ કરતાં), કસ્ટોડિયનને કાર સોંપવાના નિર્દેશથી ન્યાયની નિષ્ફળતા થઈ છે. અમે કરવામાં આવેલ રજૂઆત સાથે અમારી જાતને સંમત જોઈએ છીએ.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તા. ૨૮.૭.૯૮ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ બાજુએ રાખવામાં આવે છે. અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ અરજી સ્પેશિયલ કોર્ટની ફાઇલ પર પુનઃસ્થાપિત થશે. સ્પેશિયલ કોર્ટ પક્ષકારોને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી હિસાબો તપાસશે અને નક્કી કરશે કે અપીલકર્તા દ્વારા કસ્ટોડિયનને, ફેરગ્રોથ, ત્રીજા સામાવાળા વતી અને તેના માટે, કોઈ રકમ, અને જો હોય તો કેટલા પ્રમાણમાં, હજુ ચૂકવવાપાત્ર રહે છે. કોઈ રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર ઠરે તો, તે અપીલકર્તા દ્વારા સ્પેશિયલ કોર્ટે નિયત કરેલ સમયની અંદર ચૂકવવામાં આવશે, જેમાં નિષ્ફળ જતાં અપીલકર્તા મિલકતની ટાંચ સહિત તેમની સામે કાર્યવાહી કરવાને પાત્ર રહેશે.

ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ રહેશે નહિ.

વી.એમ. અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.